

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

**VZDELÁVACÍ PROGRAM
PRE ŽIAKOV HLUCHOSLEPÝCH
PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE**

Vzdelávací program vypracoval Štátny pedagogický ústav.

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 5. 5. 2016 pod číslom 2016-14674/20267:7-10F0 s platnosťou od 1. 9. 2016.

Obsah

Úvod	3
1 Ciele výchovy a vzdelávania.....	4
2 Stupeň vzdelania	4
3 Profil absolventa	4
4 Vzdelávacie oblasti	5
4.1 Jazyk a komunikácia	5
4.2 Matematika a práca s informáciami.....	7
4.3 Človek a príroda, Človek a spoločnosť.....	8
4.4 Človek a hodnoty	11
4.5 Človek a svet práce	12
4.6 Umenie a kultúra	14
4.7 Zdravie a pohyb	16
5 Vzdelávacie štandardy	18
6 Rámcový učebný plán	19
7 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov hluchoslepých	20
8 Organizačné podmienky výchovy a vzdelávania	20
9 Povinné personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania	21
10 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania	22
11 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní	25
12 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov	26

Úvod

Podľa platnej legislatívy sa pri výchove a vzdelávaní žiakov hluchoslepých postupuje podľa vzdelávacieho programu pre žiakov hluchoslepých pre primárne vzdelávanie. Vzdelávací program pre žiakov hluchoslepých pre primárne vzdelávanie je súčasťou štátnych vzdelávacích programov pre primárne vzdelávanie.

Pre výchovu a vzdelávanie žiakov hluchoslepých platia všetky ustanovenia uvedené v Štátnom vzdelávacom programe pre primárne vzdelávanie, okrem špecifik uvedených vo vzdelávacom programe pre hluchoslepých žiakov.

Vzhľadom na viacnásobné postihnutie žiakov hluchoslepých je obtiažne uplatňovať prvky integrácie/inklúzie, v ojedinelých prípadoch je možné uvažovať o adaptácii (chránené dielne). Časť žiakov s najzávažnejším poškodením kognitívnych funkcií vyžaduje celoživotnú starostlivosť zo strany intaktných dospelých.

1 Ciele výchovy a vzdelávania

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov hluchoslepých je ich socializácia v podmienkach reálneho života, s najvyššou možnou mierou adaptácie, s ohľadom na druh, typ a stupeň postihnutia.

Snahou pri výchove a vzdelávaní, v prispôsobených podmienkach a za odborného špeciálnopedagogického vedenia je, aby si žiaci osvojovali elementárne vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré im umožnia získať určitú mieru sebestačnosti. Každá osvojená zručnosť sa prejaví v zlepšení kvality života týchto žiakov a ich najbližšieho okolia. Rozvoj psychiky je úzko spojený s rozvíjaním telesných funkcií, hlavne motoriky, čo si vyžaduje aj intenzívnu rehabilitačnú starostlivosť.

2 Stupeň vzdelania

Primárne vzdelanie získa žiak absolvovaním vzdelávacieho programu pre žiakov s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím podľa príslušnej legislatívy. Dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.

3 Profil absolventa

Absolvent vzdelávacieho programu pre žiakov hluchoslepých pre primárne vzdelávanie môže pokračovať vo vzdelávaní v praktickej škole pre žiakov hluchoslepých (napr. zameranie keramikár, košíkár, tkáč a pod.) Ďalšou z možností uplatnenia žiakov je vytvorenie chráneného bývania s chránenou dielňou pre dospelých hluchoslepých alebo celoživotný pobyt v Domovoch sociálnych služieb pre dospelých hluchoslepých.

Vzhľadom k závažnému poškodeniu kognitívnych funkcií u žiakov hluchoslepých sa kladie dôraz predovšetkým na kľúčové kompetencie komunikačné, sociálne, emocionálne a pracovné. Elementárnych kľúčových kompetencií môžu žiaci dosahovať iba s pomocou druhej osoby.

4 Vzdelávacie oblasti

VYUČOVACIE PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV HLUCHOSLEPÝCH PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE

VZDELÁVACIA OBLASŤ	VYUČOVACIE PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNEJ SCHOPNOSTI
	ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	ZÁKLADY MATEMATIKY
PRÍRODA A SPOLOČNOSŤ	ZMYSLOVÁ VÝCHOVA
	VECNÉ UČENIE
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA / NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/ NÁBOŽENSTVO
ČLOVEK A SVET PRÁCE	PRACOVNÉ VYUČOVANIE
	ROZVÍJANIE JEMNEJ MOTORIKY
UMENIE A KULTÚRA	HUDOBNÁ VÝCHOVA
	VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB	ORIENTÁCIA V PRIESTORE A SAMOSTATNÝ POHYB
	ZDRAVOTNÁ TELESNÁ VÝCHOVA

Obsah jednotlivých vyučovacích predmetov sa nečlení na jednotlivé ročníky, ale z obsahu jednotlivých vyučovacích predmetov sa vyberajú do individuálneho vzdelávacieho programu tie úlohy, ktoré sú pre daného žiaka dosiahnuteľné vzhľadom na jeho druh a stupeň postihnutia.

4.1 Jazyk a komunikácia

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia má u žiakov hluchoslepých najdôležitejšie postavenie vo výchovno-vzdelávacom procese. Umožňuje nájsť a rozvíjať vhodnú formu komunikácie s okolím. Prostriedkom vzdelávania nie je slovo a často ani hovorená reč. Sú využívané rôzne formy augmentatívnej a alternatívnej komunikácie, ktoré vedú k osvojeniu zručností dorozumievania sa s okolím a vytváraniu pocitu istoty a bezpečia, ktorý prináša kontakt so sociálnym okolím.

Obsah vzdelávacej oblasti

Obsah vzdelávacej oblasti jazyk a komunikácia sa realizuje vo vyučovacích predmetoch:

- **rozvíjanie komunikačnej schopnosti**
- **rozvíjanie grafomotorických zručností.**

Vyučovací predmet **rozvíjanie komunikačnej schopnosti** je špecifický vyučovací predmet, v ktorom žiaci získavajú špeciálne vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré im umožňujú prekonávať komunikačnú bariéru a ďalšie dôsledky viacnásobného postihnutia. Tým sa vytvárajú predpoklady na optimálny rozvoj kompetencií, výkonov a postojov na primárnom a sekundárnom stupni vzdelávania.

Cieľom vyučovacieho predmetu je rozvíjať vnímanie a porozumenie hovorenej reči alebo systémov augmentatívnej a alternatívnej komunikácie, aktívne používať náhradné a podporné komunikačné systémy na vyjadrenie vlastných pocitov, potrieb, názorov a postojov. Rozvíjanie komunikačnej schopnosti ovplyvňuje rozvoj poznávacích procesov a osobnostných vlastností.

Vo vyučovacom predmete **rozvíjanie grafomotorických zručností** si žiaci precvičujú motoriku ruky, učia sa správne držať písací prostriedok, cviky na uvoľnenie ruky, cvičia si zrakovo-motorickú koordináciu, nacvičujú písanie tlačených písmen a číslíc.

Využitie netradičných špeciálnych metód a techník umožňuje žiakom prístup ku vzdelaniu a jeho zvládnutie v rámci individuálnych možností.

Vyučovacie predmety sú realizované vo všetkých ročníkoch základného vzdelávania. Vyučovací predmet **rozvíjanie komunikačnej schopnosti** sa realizuje v priebehu celého vyučovania, ale môže sa realizovať aj v menších časových úsekoch alebo ako samostatná hodina.

4.1.1 Rozvíjanie komunikačnej schopnosti

CIELE

- Rozvíjať základy sociálnych interakcií,
- rozvíjať komunikáciu prostredníctvom najvhodnejšej komunikačnej formy.

Impresia

- reagovať na hlas a intonáciu dospelého osoby,
- poznať svoje meno a reagovať na oslovenie gestom, svoj posunok,
- poznať mená najbližších osôb a spolužiakov,
- vedieť upriamiť pozornosť na vnímanie slova, posunku alebo na symbol pri komunikácii,
- rozvíjať porozumenie pojmov pomenúvajúcich predmety a situácie/ dej v bežnom sociálnom prostredí.

Expresia

- vzbudzovať potrebu komunikovať,
- vytvárať schopnosti ukazovania,
- vyjadriť súhlas, nesúhlas – verbálne, posunkami
- vedieť pozdraviť, poďakovať – verbálne alebo gestami, posunkom,
- vyjadriť svoje prania a potreby – verbálnym alebo iným alternatívnym symbolickým systémom komunikácie,
- zlepšovať verbálnu úroveň komunikácie využívaním počítačových programov.

Niektorí žiaci hluchoslepí počas svojho života nedosiahnu úroveň niektorého symbolického systému komunikácie. To znamená, že v expresívnej zložke komunikácie dosahujú úroveň emocionálnych prejavov, gest, mimiky alebo neartikulovaných zvukov.

OBSAH

- Zmapovanie základných potrieb dieťaťa, špecifikácia najfrekvencovanejších potrieb a ich využívanie ako základ vyjadrovania potrieb,
- učenie schopnosti ukazovania, vytváranie schopnosti vyjadrovania výberu, voľby,
- stimulovanie komunikácie dieťaťa používaním jeho hračiek, predmetov záujmu,

- stimulovanie komunikácie dieťaťa používaním sociálnych rituálov, ktoré dieťa obľubuje,
- vyjadrovanie potreby: „ešte“, „prosím si“ (pri akejkoľvek činnosti, pri akejkoľvek potrebe),
- počúvanie, rytmizácia jednoduchých rečňovaniek, vyčítaniek,
- zameranie pozornosti na určený predmet, obrázok s určitou jeho vlastnosťou, pomenovávanie predmetov, komentovanie činností a javov
- rozširovanie aktívnej a pasívnej slovnej a posunkovej zásoby s prihliadnutím na osobitosti žiaka,
- manipulovanie s lepoprelami, s knihami,
- porovnávanie predmetov, obrázkov a pomenovanie ich vlastností vo vzťahu k veľkosti, farbe a tvaru,
- tvorenie viet, chápanie obsahu vety,
- používanie systémov augmentatívnej a alternatívnej komunikácie (prirodzené posunky, posunková komunikácia pre MR, prstové znaky, gestika, mimika, haptika, predmetová komunikácia, obrázková komunikácia, piktogramy, Makaton, Blissovo dorozumievací systém, elektronické komunikačné systémy),
- oromotorika, pohyby pier a jazyka, cvičenie hovoridiel,
- dychové a fonačné cvičenia, nácvik správneho dýchania,
- sluchové a intonačné cvičenia, akustická diferenciacia, napodobňovanie hlasov a zvukov,
- cvičenia fonematického sluchu, nácvik hlások a slov.

4.1.2 Rozvíjanie grafomotorických zručností

CIELE

- Rozvíjať hrubú motoriku rúk a jemnú motoriku prstov,
- správne sedieť pri písaní, správne držať písacie potreby a manipulovať s nimi,
- rozvíjať psychomotorické schopnosti a jemnú pohybovú koordináciu potrebnú na písanie,
- oboznamovať sa so základmi Braillovoho písma.

OBSAH

- Uvoľňovacie cvičenia ruky, prstov, manipulačných činností s predmetmi,
- správne držanie ceruzky, polohovanie papiera (lateralita),
- nácvik ľahkého pohybu ruky po papieri,
- nácvik písania veľkých tlačných písmen,
- zoznamovanie sa s plným znakom ako základom pre bodové písmo, nácvik usporiadania, ukladania predmetov (kolíčkov) do 6 bodov v znaku na rôznych zväčšených pomôckach.

4.2 Matematika a práca s informáciami

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Žiak v tejto oblasti získava základné matematické vedomosti, zručnosti a návyky tak, aby ich v rozsahu svojich individuálnych schopností a možností, na svojom aktuálnom stupni vývinu dokázal v živote prirodzene aplikovať.

Obsah vzdelávacej oblasti

Obsah vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sa realizuje vo vyučovacom predmete **základy matematiky**.

Žiaci si vytvoria základné matematické predstavy a podľa svojich možností sa naučia používať matematické operácie. Dôraz sa kladie na praktické využitie získaných vedomostí. V rámci predmetu sa rozvíja logické myslenie žiakov, ich predstavy a pamäť. Podporuje sa tiež rozvoj jednotlivých zmyslov

Vyučovanie predmetu základy matematiky prebieha v triede individuálnym spôsobom alebo aj v malých skupinách. Vzhľadom k postihnutiu jednotlivých žiakov sa používajú pri vyučovaní špeciálne pomôcky – predovšetkým hmatové a svetelné.

4.2.1 Základy matematiky

CIELE

- Rozvíjať schopnosť diskriminovať a triediť činnosti bežného denného života, predmety, vlastnosti, stavy apod., podľa určitých kritérií, ako predpokladu rozvíjania základných matematických zručností a návykov,
- pochopiť množstvo nič, málo, veľa ,
- osvojiť si číselné predstavy, číselný rad od 1 do 3 – 5, alebo podľa individuálnych možností žiaka,
- osvojiť si základy matematických operácií.

OBSAH

- Vnímanie a oboznamovanie sa s vlastnosťami predmetov,
- triedenie predmetov podľa vlastností: množstvo (nič, málo, veľa), veľkosť (malý, veľký), dĺžka (krátky, dlhý), farba, tvar,
- vytváranie predstáv o množstve 1,2..., počítanie na prstoch,
- vytváranie skupín o danom počte predmetov,
- poznávanie číslíc, číselného radu, priradovanie číslíc k množstvu,
- počítanie (sčítanie, odčítanie).

4.3 Človek a príroda, Človek a spoločnosť

Charakteristika vzdelávacích oblastí

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda a Človek a spoločnosť pomáha žiakom poznávať svoje najbližšie okolie a utvárať si k nemu citový vzťah. Žiaci si osvojujú vhodné správanie, učia sa chápať rozdielnosti medzi jednotlivcami, tolerovať ich, navzájom si pomáhať a spolupracovať.

Táto oblasť rozvíja psychické funkcie prostredníctvom zmyslového vnímania. Cieľavedomým vytváraním vzťahov zmyslového vnímania, myslenia a reči rozvíja jednotlivé zmyslové analyzátory a ich funkcie, ktoré sú podmienkou správneho vnímania, koncentrácie pozornosti, priestorovej, smerovej a časovej orientácie a základom pre vytváranie predstáv a pojmov.

Obsah vzdelávacích oblastí

Obsah vzdelávacej oblasti Človek a príroda, Človek a spoločnosť sa realizuje vo vyučovacích predmetoch **zmyslová výchova a vecné učenie**.

Vo vyučovacom predmete **zmyslová výchova sa** systematicky precvičuje zrakové, sluchové, čuchové a chuťové vnímanie, hmatové vnímanie, vizuomotorika vždy v konkrétnych situáciách. Prelína sa všetkými vzdelávacími predmetmi a vytvára predpoklady pre zvládnutie ich vzdelávacích obsahov.

Vo vyučovacom predmete **vecné učenie** získajú žiaci elementárne vedomosti o vlastnej osobe, rodine, učiteľoch, spolužiakov, o priestore a čase, o prírode, spoločnosti a našej vlasti.

Vyučovanie prebieha v triede, v prírode, na vychádzkach, v dopravných prostriedkoch, na spoločenských podujatiach individuálnym spôsobom alebo v malých skupinách.

Dôraz sa kladie na zoznamovanie sa s rôznym prostredím a situáciami. Učivo sa prispôbuje individuálnym potrebám žiaka a prostredia, v ktorom sa najčastejšie pohybuje.

4.3.1 Zmyslová výchova

Rozvíjanie zrakového vnímania

CIELE

- Vnímať okolie a predmety okolo seba,
- uchopiť predmety a manipulovať s nimi,
- poznať osoby zo svojho okolia a svojich spolužiakov,
- rozlišovať tvary a farby predmetov,
- poznať, zoradovať, skladať a triediť predmety podľa veľkosti, farebnej a tvarovej odlišnosti,
- triediť obrázky, rozoznať reálne a vyobrazené predmety,
- rozpoznať dennú dobu podľa činnosti, obrázkov alebo piktogramov,
- napodobniť predvádzané pohyby.

OBSAH

- Vnímanie priestoru zrakom,
- cvičenie sústredeného zrakového vnímania pomocou rôznych výrazných predmetov, svetla a svetelných predmetov,
- rozlišovanie a triedenie predmetov podľa tvaru, veľkosti a farieb, manipulácia s nimi,
- priradovanie rovnakých obrázkov, skladanie časti obrázkov do celku, prezeranie obrázkových kníh,
- poznávanie zmien a rozdielov na obrázkoch a na skutočných predmetoch,
- denné časové úseky podľa činností, obrázkov alebo piktogramov.

Rozvíjanie sluchového vnímania

CIELE

- Vnímať rôzne zvuky z okolia, poznať, rozlíšiť a napodobniť rôzne zvuky,
- rozlíšiť zvuky spojené s denným životom a nebát sa nepríjemných zvukov,
- reagovať na svoje meno, na oslovenie, na zavolanie,
- poznať podľa hlasu osoby zo svojho najbližšieho okolia,
- poznať a rozlišovať rôzne zvuky a hlasy zvierat podľa zvukovej nahrávky.

OBSAH

- Suchové cvičenie s využitím zraku a bez využitia zraku,
- cvičenie sluchovej pamäte; napodobňovanie rôznych zvukov,

- detekcia, diskriminácia a identifikácia zvukov podľa smeru, dĺžky a intenzity,
- rozlišovanie zvukov v prírode (hlas zvierat, spev vtákov a pod.) a vibrácií,
- sluchové motorické cvičenia.

Rozvíjanie hmatového vnímania

CIELE

- Postupne nadobudnúť základné sebaobslužné zručnosti,
- spoznávať hmatom veľkosť, tvar a povrch predmetov,
- triediť predmety na základe hmatu – podľa veľkosti, tvaru a povrchu,
- poznať známe predmety podľa hmatu,
- rozlíšiť hmatom základné fyzikálne vlastnosti predmetov (tvrdosť, teplotu, hmotnosť),
- osvojiť si základy Braillovho písma.

OBSAH

- Osvojovanie sebaobslužných zručností,
- rozvíjanie hmatovej percepcie, manipulácia s predmetmi, úchopy predmetov rôznych tvarov, veľkostí a z rôznych materiálov,
- rozlišovanie fyzikálnych vlastností predmetov,
- triedenie predmetov – podľa tvaru, veľkosti, povrchu a hmotnosti,
- Braillovo písmo.

Rozvíjanie čuchového a chuťového vnímania

CIELE

- Rozlíšiť jednotlivé chute,
- poznať predmety čuchom podľa vône, rozlíšiť vône a pachy,
- poznať pokazené potraviny a nebezpečné látky.

OBSAH

- Rozvíjanie čuchovej percepcie,
- tréning správneho dýchania,
- poznávanie predmetov podľa čuchu, vône, špecifické vône potravín, zápach,
- rozlišovanie chutí potravín, ovocia, zeleniny, nápojov.

4.3.2 Vecné učenie

CIELE

- Poznať osobné údaje,
- poznať členov svojej rodiny,
- poznať svojich spolužiakov a učiteľov, podľa schopností ich osloviť menom,
- posunkom,
- orientovať sa v priestore školy,
- poznať a používať predmety dennej potreby,
- poznať vlastné telo,
- spoznať živú a neživú prírodu,

- uvedomovať si premenlivosť počasia,
- orientovať sa v bežných životných situáciách ,
- orientovať sa v čase.

OBSAH

- Poznávanie vlastnej osoby – vlastného mena, posunku, reagovanie na oslovenie svojím menom,
- poznávanie členov rodiny – mená, posunky,
- škola, trieda – zoznámenie sa s budovou, orientácia v triede, budove, spoznávanie spolužiakov – (rozlišovanie chlapec – dievča), spoznávanie učiteľov,
- spoznávanie predmetov dennej potreby, účel a spôsob použitia,
- spoznávanie a ukazovanie časti tela (na sebe, inej osobe, bábike),
- spoznávanie foriem živej a neživej prírody,
- pozorovanie a rozlišovanie počasia, pojmy: slnko, dážď, vietor a pod.,
- rozlišovanie dopravných prostriedkov (letecká, nákladná, automobilová, lodná doprava) a ich používanie,
- poznávanie povolání a poznanie ich funkcie, účelu,
- poznávanie typov obchodov, čo sa v nich predáva,
- orientácia v ročných obdobiach, mesiacoch, týždni, dni.

4.4 Človek a hodnoty

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť sa zameriava na budovanie a kultivovanie duševného, duchovného a sociálneho rozmeru žiakov. Napomáha k postupnému vytváraniu ich hodnotovej orientácie.

Ciele a obsah vzdelávacej oblasti Človek a hodnoty majú nadpredmetový charakter, realizujú sa vo všetkých vyučovacích predmetoch a sú zapracované do individuálneho vzdelávacieho programu každého žiaka.

Obsah vzdelávacej oblasti

Obsah vzdelávacej oblasti Človek a hodnoty sa realizuje v týchto predmetoch **etická výchova** a **náboženská výchova**. V prípade potreby sa môže vyučovať aj predmet *Náboženstvo*.

Pre **etickú výchovu** je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností (otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných), ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

Vyučovací predmet **náboženská výchova/náboženstvo** formuje v človeku náboženské cítenie, svedomie, náboženské vyznanie a osobnú vieru ako osobný prejav náboženského myslenia a integrálnej súčasť identity človeka.

4.4.1 Etická výchova

CIELE

- Osvojiť si základné sociálne komunikačné zručnosti,

- osvojiť si schopnosť pozitívneho hodnotenia seba aj iných,
- učiť sa tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch,
- osvojiť si základné pojmy súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia.

OBSAH

- Verbálna a neverbálna komunikácia - pozdrav, otázka, poďakovanie, ospravedlnenie,
- prejavovanie úcty voči iným,
- poznanie a pozitívne hodnotenie seba - sebaopoznanie, sebahodnotenie, sebaúcta, sebaovládanie,
- poznávanie a pozitívne hodnotenie iných ľudí – pozitívne hodnotenie najbližších (rodina, kamaráti, učitelia),
- úcta k postihnutým, starým, chorým, invalidným a pod.,
- rozvíjanie základnej tvorivosti - vzťahoch (čo môžem urobiť pre mojich spolužiakov, pre našu triedu, pre rodinu, pre ľudí v núdzi, pre starých ľudí).

4.4.2 Náboženská výchova

CIELE

- učiť žiakov rozlišovať medzi dobrom a zlom,
- získať a rozvíjať základné komunikačné zručnosti,
- vstúpiť do základov kresťanskej viery.

OBSAH

- rozlišovanie kladných a záporných vlastností,
- rozlišovanie vhodného a nevhodného správania,
- zúčastňovanie sa modlitebných stíšení a bohoslužieb, vedenie žiakov k vhodnému správaniu sa na týchto stretnutiach,
- vnímanie cirkevných sviatkov, ich atmosféry, symbolov

4.5. Človek a svet práce

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce je jednou z problematických vzdelávacích oblastí. Zahŕňa pracovné činnosti, ktoré vedú žiakov k získaniu základných pracovných zručností a návykov. Cielene sa zameriava na rozvíjanie motorických schopností a zručností, základných hygienických návykov a činností v oblasti sebaobsluhy a systematicky ich ovplyvňuje. Pomocou rôznych manipulačných činností sa rozvíja jemná motorika. Súčasne dochádza i k rozvíjaniu komunikačnej schopnosti pri verbalizácii a komentovaní vykonávaných činností.

Obsah vzdelávacej oblasti

Obsah vzdelávacej oblasti Človek a svet práce sa realizuje vo vyučovacích predmetoch **pracovné vyučovanie** a **rozvíjanie jemnej motoriky**.

Obsahom vyučovacieho predmetu **pracovné vyučovanie** je rozvíjanie sebaobslužných návykov v oblasti hygieny, stolovania a obliekania, ako aj základných zručností pri upratovaní v domácnosti a pomocných prácach v kuchyni.

Vo vyučovacom predmete **rozvíjanie jemnej motoriky** sa zameriava na rozvíjanie pohybov, ktoré umožňujú lepšiu koordináciu prstov, rúk a očí. Sústreďuje sa na zlepšenie činnosti horných končatín a to cvičeniami a zručnosťami, ktoré zahŕňajú tak zmyslovú, ako aj motorickú stránku. Realizujú sa vo všetkých ročníkoch základného vzdelávania. Obsah učiva sa vyberá podľa druhu a stupňa postihnutia jednotlivca a jeho možností.

Vyučovacie predmety sa realizujú sa vo všetkých ročníkoch základného vzdelávania. Obsah učiva sa vyberá podľa druhu a stupňa postihnutia jednotlivca a jeho možností.

4.5.1 Pracovné vyučovanie

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky,
- utvárať základné samoobslužné činnosti,
- utvárať základné návyky pri stolovaní,
- rozvíjať hrubú a jemnú motoriku ,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- oboznamovať sa s bezpečnosťou práce v kuchyni a s prípravou jednoduchých pokrmov a nápojov,
- adekvátne používať predmety.

OBSAH

Nadobúdanie sebaobslužných zručnosti:

- hygienické návyky, osobná hygiena, spolupráca pri hygiene,
- funkcia a používanie hygienických pomôcok,
- vyzliekanie a obliekanie odevu, skladanie a ukladanie, obúvanie vyzúvanie,
- stolovanie a stravovanie, nácvik samostatného stolovania, správanie sa pri stolovaní.

Práce v domácnosti:

- základné upratovanie
- práca v kuchyni - zásady hygieny a bezpečnosti pri práci v domácnosti

4.5.2 Rozvíjanie jemnej motoriky

CIELE

- Rozlišovať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety ,
- osvojiť si schopnosť rozlišovať rozličné materiály, spoznávať ich v praktickom živote,
- osvojiť si manuálne zručnosti pri práci s textilom a papierom a vytvárať jednoduché výrobky,
- rozvíjať jemné pohyby, ktoré umožňujú lepšiu kontrolu a lepšiu koordináciu prstov, rúk, očí,
- zlepšovať činnosť horných končatín,
- zlepšiť všetky pohyby dieťaťa, ovládať ich s čo najväčšou jemnosťou, aby mu umožnili pracovať s presnosťou, ľahko a uvoľnene.

OBSAH

- Osvojovanie si rôznych druhov úchopov pri manipulačných činnostiach s jednoduchými predmetmi,

- osvojovanie si rôznych manuálnych zručností pri práci s jednoduchými materiálmi pomôckami a hračkami (prekladanie, vkladanie, navliekanie, triedenie, pripínanie, skladanie...),
- osvojovanie si zručnosti pri rôznych konštruktívnych hrách, stavebniciach, montáž a demontáž,
- poznávanie vlastností materiálu a jeho použitie (prírodniny, modelovacia hmota, papier a kartón, textil, drôt, fólia a iné.),
- osvojovanie si jednoduchých pracovných postupov a techník,
- vyrábanie jednoduchých predmetov (pohľadnice, dekoračné predmety...) z rôzneho materiálu,
- spoznávanie funkcie a používanie jednoduchých pracovných pomôcok,
- precvičovanie oromotoriky mimických svalov tváre a hovoridiel.

4.6 Umenie a kultúra

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť Umenie a kultúra sprevádza žiakov po celú dobu povinnej školskej dochádzky. Prispieva ku kultivovaniu osobnosti žiakov, pôsobí na ich správanie, posilňuje ich sebedomie, rozvíja estetické cítenie tým, že dáva priestor pre uplatňovanie tvorivých schopností a sprostredkovaniu zážitkov prostredníctvom vlastnej tvorby. Má výrazný rehabilitačný a relaxačný význam, napĺňa prirodzenú potrebu prejaviť sa. Prostredníctvom výučby je možné priblížiť žiakom hudobné a výtvarné umenie a pôsobiť tak na ich estetické cítenie. Získané vedomosti môžu výrazne obohatiť ich život.

Obsah vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť Umenie a kultúra sa realizuje vo vyučovacích predmetoch **hudobná výchova** a **výtvarná výchova**.

Vyučovací predmet **hudobná výchova** vytvára u žiakov vzťah k hudbe, podporuje schopnosť hudbu emocionálne prežiť. Prostredníctvom hudobných činností dochádza k rozvíjaniu sluchu a motoriky žiakov, zároveň sa podporuje i rozvoj rečových schopností. Hudobné činnosti pomáhajú žiakom k odreagovaniu napätia, k prekonávaniu únavy, zlepšovaniu nálady a podieľajú sa na koncentrácii pozornosti.

Vo vyučovacom predmete **výtvarná výchova** sa rozvíjajú tvorivé schopnosti a zručnosti, dochádza k poznávaniu prostriedkov výtvarného jazyka, k všestrannému prehlbovaniu senzibility žiaka. Výtvarná výchova pomáha vyjadrovať emócie a dáva priechod prirodzenej aktivite a fantázii. Pri výtvarných činnostiach dochádza k rozvíjaniu tvorivosti pri osobitom spôsobe videnia sveta. Je treba vytvárať také činnosti, v ktorých budú žiaci úspešní.

4.6.1 Hudobná výchova

CIELE

- Rozvíjať zrakové a sluchové vnímanie, sluchovú pamäť a sluchovú diferenciaciu, senzomotorické schopnosti,
- nadväzovať sociálne interakcie prostredníctvom hudby,
- uvoľňovať motoriku a rozvíjať zmysel pre rytmus,
- rozlišovať zvuky hudobných nástrojov,

- spievať jednoduché piesne, aj so sprievodom hudobného nástroja,
- sprevádzať seba aj spolužiakov na jednoduché rytmické hudobné nástroje,
- zvládať jednoduché rytmické cvičenia a pohyb podľa rytmického sprievodu,
- sústrediť sa na počúvanie relaxačnej hudby a jednoduché krátke skladby,
- zvládať správne dýchanie, snažiť sa o správnu intonáciu a melódiu.

OBSAH

- Rozvoj pasívneho vnímania zvukov Orffovho inštrumentária, rozvíjanie pasívneho vnímania jednoduchých zvukov vyludzovaných bežnými predmetmi prostredia, vnímanie rytmu, posilňovanie rytmu, samostatná rytmizácia, rytmizácia riekaniek,
- hra na telo,
- hra na nástroje Orffovho inštrumentára ,
- spev jednoduchých piesní, aj s hudobným sprievodom,
- počúvanie riekaniek, ľudových piesní, jednoduché krátke skladby určené deťom relaxačná hudba,
- hudobno pohybová činnosť, pohybové hry s riekankami a detskými spievankami pohyb podľa rytmického sprievodu, jednoduché tančeky a rytmické cvičenia,
- dychové cvičenia, fonačné, intonačné a melodické cvičenia.

4.6.2 Výtvarná výchova

CIELE

- Rozvíjať hrubú a jemnú motoriku rúk a prstov,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať zmyslové vnímanie,
- rozvíjať tvorivosť a grafomotorické zručnosti,
- zvládať základnú výtvarnú zručnosť pre vlastnú tvorbu,
- používať na elementárnej úrovni výtvarné prostriedky a postupy,
- vnímať základné vzťahy medzi farbami (farebné kontrasty) a tvary,
- uplatňovať vlastnú fantáziu a predstavivosť pri výtvarných činnostiach.

OBSAH

- Kresba rôznymi nástrojmi,
- maľba na rôznorodý materiál rôznymi technikami,
- priestorová tvorba a modelovanie (papier, textilie, stavebnice, hlina, modelovacie hmoty),
- využitie rôznorodých tradičných i netradičných materiálov a ich kombinácie,
- vyjadrenie vlastných vnemov, skúseností, fantazijných predstáv, pocitov a emócií vybranými prostriedkami a postupmi,
- netradičné výtvarné techniky.

4.7 Zdravie a pohyb

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb učí žiakov základným poznatkom, ktoré môžu využívať v každodennom živote. Rešpektuje citlivosť osobnosti žiakov, rovnomerne rozvíja fyzické

i psychické schopnosti, pohybové zručnosti i sociálnu adaptáciu. Rozvíja poznatky o priestore a schopnosť sa v ňom orientovať a samostatne pohybovať vzhľadom na jeho postihnutie.

Obsah vzdelávacej oblasti

Obsah vzdelávacej oblasti sa realizuje vo vyučovacích predmetoch **orientácia v priestore a samostatný pohyb a zdravotná telesná výchova**.

K osvojeniu potrebných zručností a návykov je treba využívať vhodnú motiváciu a činnosti, ktoré posilňujú záujem žiakov. Oblasť zdravie a pohyb sa prelína ostatnými vzdelávacími oblasťami, ktoré ju dopĺňajú, rozširujú a využívajú.

Vyučovací predmet **orientácia v priestore a samostatný pohyb** rozvíja u žiakov schopnosť spoznávať, vnímať a rozlišovať priestor okolo seba v rôznych situáciách, v známom aj neznámom prostredí a pohybovať sa v ňom bezpečne s použitím rôznych špeciálnych techník a pomôcok. Učia sa zdoŕávať rôzne prekážky v ceste, orientovať sa v známom aj neznámom prostredí a využívať pri tom svoje zvyšné zmysly.

Zdravotná telesná výchova je zameraná na dosiahnutie optimálneho telesného a pohybového rozvoja žiakov, zvýšenie fyzickej zdatnosti a kondície, vypestovanie pozitívneho vzťahu k pohybu, cvičeniu a športu v rámci ich možností a schopností. Upevňuje správne držanie tela a vytvára správne pohybové návyky. Pri výbere aktivít sa zohľadňujeme individuálny postih dieťaťa a individuálne pohybové obmedzenia.

4.7.1 Orientácia v priestore a samostatný pohyb

CIELE

- Samostatne sa orientovať v známom, ako aj neznámom prostredí, v miestnosti, budove, v teréne,
- pri samostatnom pohybe využívať techniky: trailing (klzná prstová technika), bezpečnostný postoj, pohyb s bielo-červenou paličkou, s vidiacim sprievodcom,
- vedieť sa orientovať na pracovnej podložke, stole,
- vytvoriť a upevniť návyky správneho držania tela,
- vytvoriť správne návyky pre pohybovú aktivitu.

OBSAH

Priestorová orientácia v miestnosti:

- zaujatie miesta na stoličke pri lavici, pri stole,
- oboznamovanie sa s usporiadaním nábytku a ďalšieho zariadenia v miestnosti,
- nácvik pohybu po rozličných trasách v miestnosti,
- nácvik horného a dolného bezpečnostného postoja v podmienkach interiéru,
- nácvik hľadania predmetov spadnutých na zem,
- nácvik klznej prstovej techniky (trailing), hmatanie nohou a rukou,
- nácvik sluchovej orientácie ako súčasť priestorovej orientácie v miestnosti,
- nácvik smerového počutia,
- nácvik správneho držania tela v pokoji a pri pohybe.

Priestorová orientácia v budove:

- nácvik presunu do jednotlivých miestností (WC, telocvičňa, jedáleň, šatňa, riaditeľňa, zborovňa, ošetrovňa, učebne predmetov,...),
- rozvoj zmyslu pre prekážky nacvičovaním v interiéri,

- nácvik chôdze po schodoch bez použitia bielo-červenej palice,
- nácvik chôdze po schodoch s použitím bielo-červenej palice,
- nacvičovanie otvárania a zatvárania dverí, nácvik prechádzania dverami,
- nácvik pohybu po rozličných trasách v budove s využitím orientačných bodov.

Pohyb v teréne bez bielo-červenej palice:

- nácvik sluchovej orientácie v makropriestore: rozoznávanie zvukov, určovanie vzťahu medzi zvukmi, lokalizácia zvukov, echolokalizácia,
- nácvik správneho držania tela,
- nácvik obrátov,
- nácvik chôdze v priamom smere,
- nácvik rozlišovania stúpania a klesania,
- rozvíjanie zmyslu pre prekážky,
- použitie horného a dolného bezpečnostného postoja v podmienkach exteriéru,
- rozlišovanie povrchu terénu nohou.

Chôdza s vidiacom sprievodcom:

- chôdza v neznámom priestore,
- chôdza v zúženom priestore,
- chôdza po schodoch,
- prechádzanie dverami,
- nastupovanie a vystupovanie v dopravných prostriedkoch, zaujatie miesta v dopravnom prostriedku, nastupovanie do auta,
- nácvik chôdze: sprievodca s niekoľkými nevidiacimi deťmi.

Pohyb v teréne s bielo-červenou palicou:

- používanie predpaličiek,
- oboznámenie sa s rozličnými typmi bielo-červenej palice (orientačná, signalizačná, oporná, špeciálna),
- držanie bielo-červenej palice (tradičné, podľa Wienera, diagonálne, ceruzkové),
- klzná a kyvadlová technika,
- chôdza po schodoch (smerom hore, smerom dole),
- orientácia v teréne: vodiace a zvukové línie, orientačné body a znaky, prechádzanie cez cestu, dodržanie bezpečnej vzdialenosti od domov, obchádzanie prekážok, reagovanie na stratu kontaktu s vodiacou líniou.

4.7.2 Zdravotná telesná výchova

CIELE

- Získať kladný vzťah k motorickým cvičeniam a pohybovým aktivitám,
- rozvíjať aktívne hybnosť žiakov,
- rozvíjať motoriku a koordináciu pohybov a polôh,
- snažiť sa o samostatný pohyb,
- zvyšovať telesnú zdatnosť,
- uplatňovať správne spôsoby držania tela v rôznych polohách,
- zaujímať správne základné cvičebné polohy,
- zvládať jednoduché špeciálne cvičenia,

- zvládať základnú techniku špeciálnych cvičení podľa pokynov,
- zvládnuť uvoľnenie organizmu.

OBSAH

- Zásady správnej chôdze,
- cvičenie rehabilitačných cvikov podľa odporúčania rehabilitačného pracovníka,
- bazálna stimulácia - somatická, vestibulárna, taktilno-haptická stimulácia,
- rozvíjanie hybnosti, polohovanie, zmeny polohy,
- stimulácia pohybu v priestore, rozvíjanie aktívneho pohybu,
- nácvik chôdze s oporou, s pomocou, samostatne,
- uvoľňovacie cvičenia, relaxačné cvičenia,
- pohybové hry a cvičenia – motivačné a napodobňovacie hry,
- základná manipulácia s loptou a drobným náradím, loptové hry,
- rytmické cvičenia,
- plávanie – adaptácia na vodné prostredie, plávanie za pomoci rôznych pomôcok, základné plavecké zručnosti, hry vo vode, cvičenie vo vode,
- rovnovážne cvičenia,
- oboznámenie sa a správna manipulácia s náradím a náčiním,
- turistika a pobyt v prírode – vychádzky, pohyb v teréne,
- alternatívne formy terapie podľa možností školy i žiakov,
- dychové cvičenia.

5 Vzdelávacie štandardy

Individuálne schopnosti jednotlivých žiakov nemožno zovšeobecňovať a dosiahnuté výkony sú limitované samotným postihnutím. Pre hluchoslepých žiakov nie sú preto určené vzdelávacie štandardy.

6 Rámcový učebný plán

Rámcový učebný plán pre žiakov hluchoslepých pre primárne vzdelávanie			
Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	prípravný až 10. ročník	Spolu
Jazyk a komunikácia	rozvíjanie komunikačnej schopnosti	2	22
	rozvíjanie grafomotorických zručností	1	11
Matematika a práca s informáciami	základy matematiky	1	11
Človek a príroda	zmyslová výchova	2	22
Človek a spoločnosť	vecné učenie	1	11
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/ náboženstvo	1	11
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	1	11
	rozvíjanie jemnej motoriky	1	11
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	11
	výtvarná výchova	1	11
Zdravie a pohyb	orientácia v priestore a samostatný pohyb	1	11
	zdravotná telesná výchova	2	22
Základ		15	165
Voliteľné (disponibilné) hodiny		5	55
Spolu		20	220

Poznámky

1. Rámcový učebný plán pre žiakov hluchoslepých je východiskom pre spracovanie učebných plánov školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov jednotlivých predmetov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti sa môžu rozšíriť podľa schopností žiakov a možností školy z kapacity voliteľných hodín.
2. Vyučovacie hodiny vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb možno spájať do viachodinových celkov.
3. Voliteľné hodiny sa môžu vyučovať jednotlivo alebo v účelovej kombinácii. V ďalšom ročníku sa môžu vyučovacie predmety v rámci voliteľných hodín zmeniť.
4. Voliteľné vyučovacie hodiny sa môžu využiť na posilnenie hodinovej dotácie vyučovacích predmetov všeobecného vzdelávania, alebo sa môžu vytvoriť nové.

7 Špecifiká výchovy a vzdelávania hluchoslepých žiakov

Špeciálna základná škola pre žiakov hluchoslepých má spravidla 9 až 11 ročníkov s možnosťou zriadenia prípravného ročníka. Do systému výchovy a vzdelávania hluchoslepých zaraďujeme žiakov s ťažkým viacnásobným postihnutím zraku a sluchu. U žiakov s ťažkým viacnásobným postihnutím zraku a sluchu sa často vyskytuje aj pridružené mentálne postihnutie, telesné postihnutie a ďalšie postihnutia.

Títo žiaci potrebujú vysoko kvalifikovanú špeciálnopedagogickú starostlivosť. Komplexná starostlivosť o žiakov hluchoslepých je zabezpečená tímom odborných pracovníkov (vyžaduje sa špeciálnopedagogické vzdelanie so zameraním na edukáciu hluchoslepých detí a žiakov). V triede by na jedného žiaka mal byť jeden odborný pracovník. Maximálny počet žiakov v triede sú štyria žiaci.

Vyučovanie sa môže realizovať v blokoch v rozsahu 5 až 30 minút, pričom dĺžka trvania vyučovania je individuálna a závisí od momentálnych psychických a fyziologických dispozícií žiaka.

V zmysle platnej legislatívy sa žiaci do školy pre žiakov hluchoslepých prijímajú na základe ich zdravotného znevýhodnenia po diagnostických vyšetreniach vykonaných v centre špeciálnopedagogického poradenstva.

Pre vzdelávanie žiakov hluchoslepých je charakteristické individuálne vzdelávanie. Vnútorne členenie tried nevychádza s vekovej charakteristiky žiakov, ale z individuálnych schopností a potrieb, ktoré sú určujúce pre obsah vzdelávania. Režim dňa je rozdelený na pravidelné striedanie vyučovania, odpočinku a hry, ktoré zodpovedajú možnostiam zaťaženia žiakov. Pre každého žiaka je vypracovaný individuálny vzdelávací program (IVP). Všetky podporné opatrenia smerujú k rozvíjaniu celej osobnosti.

Pre úspešné vzdelávanie žiakov hluchoslepých je potrebné zabezpečiť tieto podmienky:

- uplatňovať zdravotné hľadiská a rešpektovať individualitu a potreby žiaka,
- uplatňovať princíp diferenciacie a individualizácie vzdelávacieho procesu pri organizácii činnosti, pri stanovení obsahu, foriem aj metód vyučovania,
- zohľadniť druh, stupeň a mieru postihnutia pri hodnotení výsledkov vzdelávania,
- spolupracovať so zákonnými zástupcami žiaka, školskými poradenskými zariadeniami a s odborníkmi z iných rezortov pri tvorbe IVP,
- spolupracovať s ostatnými školami, ktoré vzdelávajú žiakov s rovnakým druhom postihnutia,
- upraviť a formulovať očakávané výstupy vzdelávacích predmetov v jednotlivých obdobiach tak, aby boli pre týchto žiakov z hľadiska ich možnosti reálne a splniteľné a týmto výstupom prispôsobiť aj výber učiva.

8 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Organizácia výchovy a vzdelávania sa zabezpečuje v intenciách platnej legislatívy.

Výchova a vzdelávanie žiakov hluchoslepých má svoje špecifiká. Každý žiak postupuje podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý vychádza z jeho individuálnych schopností a zručností (druhu a stupňa postihnutia). Výučba sa strieda s relaxačnými chvíľkami (relaxácia pri hudbe, svetelných efektoch, masáže, relaxačné hry) alebo

prestávkami. Odvíja sa to od momentálneho psychického stavu žiaka. Každá trieda, by preto mala mať relaxačný kútik, kde si žiak môže odpočinúť. V škole by nemali chýbať ani miestnosti, ktoré sa využívajú na muzikoterapiu, arteterapiu, rehabilitáciu - vodoliečbu, zrakovú stimuláciu – izba s rôznymi svetelnými, farebnými efektmi.

9 Povinné personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Realizácia vzdelávacieho programu vo výchovno-vzdelávacom procese si vyžaduje zodpovedajúce personálne podmienky, ktoré zabezpečia efektívnosť vzdelávania a vytváranie spolupracujúcich sociálnych vzťahov medzi účastníkmi procesu vzdelávania. Ide o nasledujúce cieľové podmienky, ku ktorým majú školy smerovať:

- Výchovno-vzdelávací proces na vyučovaní zabezpečujú v triede s počtom detí 4, dvaja učitelia – špeciálni pedagógovia, špecialisti na vzdelávanie hluchoslepých žiakov a dvaja vychovávateľa – so špeciálnopedagogickým vzdelaním súčasne, nakoľko každý žiak pracuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu.
- Je potrebné, aby v škole pre hluchoslepých žiakov pracoval zdravotnícky pracovník (sanitár) a rehabilitačný pracovník.

10 Povinné materiáľno-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Základné vybavenie učebných priestorov

Základným materiáľno-technickým zabezpečením vzdelávania žiakov hluchoslepých je učebňa pre každú triedu.

	Učebňa		
	Názov vybavenia	Počet na	
		žiaka/ učiteľa	skupinu/ triedu
Základné vybavenie učebných priestorov	priestor a nábytok pre uloženie pomôcok	-	1
	učiteľský stôl a stolička	-	1
	stolička	podľa počtu učiteľov v triede	podľa počtu žiakov
	školské lavice/stoly/špeciálne upravené stoly	1	podľa počtu žiakov
	skriňa	-	1
	didaktické pomôcky (podľa predmetov)	-	podľa potreby
	špeciálne a kompenzačné pomôcky	-	podľa potreby
	špeciálne pomôcky pre ovládanie počítača	-	podľa potreby
	priestor pre relaxáciu/sedací vak/lehátko	-	1
	priestor pre nenáročnú pohybovú aktivitu	-	1
	nástenka	-	2
	školská tabuľa	-	1
	magnetická tabuľa	-	1
	Hygienické zabezpečenie (umývadlo priamo v miestnosti)		1
	zdroj napätia a prúdu	-	1
	USB kľúč, externý disk	1	-
	PC, Notebook	1	-
	Wi-Fi router, pripojenie na internet	-	1
	Rádio+CD prehrávač		1
	dataprojektor *	-	1
televízny prijímač *		1	
DVD prehrávač *	-	1	

* najmenej 1 ks v plnoorganizovanej škole

Odporúčané učebné priestory

Kvalitu a efektívnosť vyučovacieho procesu podporuje zodpovedajúce vybavenie učebných a rehabilitačno-relaxačných priestorov ako napr. miestnosť Snoezelen, telocvičňa, rehabilitačná miestnosť, kuchynka. Odporúčané učebné priestory zriaďuje škola podľa potreby a na základe vlastných priestorových a ekonomických možností. Škola môže vybavenie podľa svojho uváženia a možností aj doplniť.

Základné vybavenie učebných priestorov	Rehabilitačná miestnosť		
	Názov vybavenia	Počet na	
		žiaka/ učiteľa	skupinu/ triedu
	Masážny stôl	-	1
	Masážne ležadlo	-	1
	Rôzne masážne prístroje	-	Podľa potreby
	Fit lopty	-	4
	Žienky	-	2
	Guličkový bazén	-	1
	Víriva vaňa	-	1
	Infračervená lampa	-	1
	Bioptronová lampa	-	1
	Masážny prístroj na vodoliečbu nôh	-	1
	Masážne malé loptičky	-	Podľa potreby
	Priestor pre relaxáciu	-	1
	Priestor pre nenáročnú pohybovú aktivitu	-	1

Základné vybavenie učebných priestorov	Špecializovaná relaxačná multisenzorická Snoezelen miestnosť (podpora stimulácie zraku, sluchu, čuchu, vône a hmatu, rozvoj jemnej motoriky)		
	Názov vybavenia	Počet na	
		žiaka/ učiteľa	skupinu/ triedu
	Priestor pre relaxáciu	-	1
	Ozvučená vodná posteľ	-	1
	Stimulačný panel	-	1
	Bublínkový valec	-	1
	Osvetlenie / hviezdna obloha s baldachýnom	-	1
	Zrkadlá	-	3
	Zdroj napätia	-	Podľa potreby
	Optické vlákna	-	1
	Polohovacie vaky	-	Podľa potreby
	Špeciálne PC pomôcky	-	Podľa potreby
	PC / notebook	-	1
	USB kľúč	Podľa potreby	-
	Pripojenie na internet	-	1
	Rádio s CD prehrávačom	-	1
	Dataprojektor*	-	1
	Kamera*	-	1
	Fotoaparát*	-	1
	Priestor na rozvoj a stimuláciu zmyslov vybavený didaktickými pomôckami (hmatové hračky, ozvučené predmety, polohovacie vankúše, plyšové maňušky, a pod)	-	1
	Špeciálne pomôcky pre stimuláciu vône (solná lampa, vonné oleje a pod.)	-	Podľa potreby
	Priestor pre nenáročnú pohybovú aktivitu	-	1
	Priestor pre uloženie pomôcok	-	1

* najmenej 1 kus v plnoorganizovanej škole

Základné vybavenie učebných priestorov	Telocvičňa		
	Názov vybavenia	Počet na	
		žiaka/ učiteľa	skupinu/ triedu
	Žinenky	-	Podľa potreby
	Rebriny	-	3
	Bežiaci pás	-	2
	Stacionárny bicykel	-	2
	Gymnastické lopty	-	Podľa potreby
	Ozvučené lopty	-	Podľa potreby
	Guličkový bazén	-	1
	Polohovacie vaky	-	Podľa potreby
	Molitanové polohovacie prvky	-	Podľa potreby
	Lavičky	-	2
	Švédska debna	-	2
	Drevená šmýkačka	-	1
	Rádio s CD prehrávačom	-	1
	Reproduktory	-	2
	Kamera*	-	1
	Fotoaparát*	-	1
	Masážny koberec (kamienkový)	-	1
	Rovnovážne dosky	-	Podľa potreby
	Priestor pre uloženie pomôcok	-	Podľa potreby

* najmenej 1 kus v plnoorganizovanej škole

Základné vybavenie učebných priestorov	Kuchynka/kuchynský kút		
	Názov vybavenia	Počet na	
		žiaka/ učiteľa	skupinu/ triedu
	Kuchynská linka	-	1
	Stôl	1	Podľa potreby
	Stolička	1	Podľa počtu žiakov
	Chladnička	-	1
	Sporák a elektrická rúra	-	1
	Mikrovlnná rúra	-	1
	Kuchynské náradie (príbor, tanier, varešky, hrnce, misky, pracovné dosky, mixér, šľahač a pod.)	Podľa potreby	Podľa potreby
	Nástenka	-	1
	Kuchárska kniha	-	1
	Potravinová skrinka	-	1
	Vešiaková skriňa na odevy	-	1
	Pracovné odevy	Podľa potreby	Podľa potreby
	Kamera, statív*	-	1
	Fotoaparát*	-	1

* najmenej 1 kus v plnoorganizovanej škole

11 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Pre žiaka s duálnym poškodením zraku a sluchu, u ktorého je pridružené aj mentálne a v mnohých prípadoch aj telesne postihnutie, je už samotný výchovno-vzdelávací proces veľmi náročný. Aby sme sa mohli vyhnúť psychickému napätiu a stresových situácií je potrebné urobiť opatrenia.

Ochrana žiakov pred preťažením

Prevenca je zameraná na:

- dodržiavanie optimálneho počtu žiakov v triedach (najvyšší počet je 4),
- únosnú mieru celkovej dĺžky vyučovacieho času žiaka,
- dodržiavanie odpočinkového režimu s dostatkom relaxácie a aktívneho pohybu,
- akceptovanie fyziologickej krivky výkonnosti žiaka počas dňa a v priebehu týždňa,
- rozsah a náročnosť domácich úloh,
- posilňovanie kladnej motivácie žiaka v škole,
- dobré medziľudské vzťahy medzi učiteľom a žiakom a medzi žiakmi,
- zaradovanie relaxačných cvičení do výchovno-vzdelávacieho procesu,
- individuálny prístup učiteľa k žiakovi,
- spoluprácu učiteľa s rodičmi resp. ich zákonnými zástupcami.

Zabezpečovanie pohybového režimu spočíva v:

- aktívnom prístupe učiteľa a žiakov k správne držaniu tela,
- efektívnom využití hodín zdravotnej telesnej výchovy,
- zabezpečovaní prechádzok v okolí školy,
- podporovaní samostatnej chôdze,
- upevňovaní návyku detí na dennú pohybovú aktivitu,
- realizovaní krátkych rozcvičiek v priebehu vyučovania,
- zavedení pohybovej aktivity do všetkých foriem mimoškolskej činnosti.

Zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov a pedagogických pracovníkov:

- vhodné prostredie tried a upravený nábytok, dostatočné denné svetlo, zabezpečenie vetrania v budove školy, vhodné osvetlenie a vykurovanie),
- lekárnica vybavená podľa predpisov na dostupných miestach, kontakty na rýchlu zdravotnú pomoc, políciu, hasičov,
- vyhradená izolačka, priestor pre ošetrenie úrazu, prípadne zaistenie chorého na dobu určenú pre liečbu žiaka,
- zabezpečený vhodný pitný a stravovací režim,
- dodržiavania zákazu fajčenia, používania omamných látok, pitia alkoholu v škole a jej okolí, rovnako aj na všetkých akciách mimo priestoru školy organizovaných školou.
- pri praktických činnostiach dbať a dodržiavať bezpečnostné predpisy a ochranný odev.

12 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

Školský vzdelávací program pre žiakov hluchoslepých je vypracovaný na základe tohto vzdelávacieho programu, ktorý je súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelanie.